

HET GESPREK: VERPAKKINGEN BELASTING IS 'ONEERLIJK SYSTEEM MET ONDEUGDELIJKE TARIEVEN'

Wienus van Oosterum, directeur van de Stichting Papier Recycling Nederland (PRN), vindt er geen doekjes om: 'Papier en karton betalen flink mee aan het 'probleem' kunststof'. Op basis van heldere argumenten stelt hij dat het huidige systeem oneerlijk is. Ook ziet hij tegenstrijdigheden in de wettelijke maatregelen.

Papierrecycling Nederland is er in de vorige eeuw mee vertrouwd geraakt. Waren het vroeger (sportverenigingen, scholen en kerken die zelfstandig oudpapier inzamelden om aan geld te komen, tegenwoordig doen zij dat nog wel maar zijn het de gemeenten die de inzameling coördineren. De inzamelkosten die de gemeenten maken, werden en worden vergoed uit de opbrengsten want oudpapier is een belangrijke grondstof voor de papier- en kartonindustrie. Zoals alle grondstoffen, is oudpapier echter onderhevig aan prijsfluctuaties als gevolg van veranderingen in de mondiale vraag en het aanbod en bij een groot aanbod levert oudpapier niet genoeg op om de kosten van de gemeentelijke inzameling te dekken. Ten tijde van de verpakingsconvenanten, toen er recyclingafspraken werden gemaakt, werd duidelijk dat de inzameling moest worden gegarandeerd. Er kwam een Papiervezelconvenant waarin alles werd vastgelegd en daaruit voortvloeiend een sluitend, zelfregulerend financieel systeem dat gemeenten garandeert dat ze geen geld hoeven toe te leggen op de inzameling.

GEGARANDEERDE INZAMELING EN AFNAME

Het Papiervezelconvenant, met verrekende producentenverantwoordelijkheid, functioneerde van meet af aan erg goed. PRN had met de Stichting Verwijderingsfonds een sterke troef in handen. Was de marktprijs voor oudpapier te laag, dan kwam er een tijdelijke heffing richting uitgevers en verpakingsproducenten, die zo het fonds vulden dat werd gebruikt om de tijdelijke tekorten van de gemeenten op de inzameling van oudpapier en -karton te compenseren. Zo was de inzameling gegarandeerd.

Ten tijde van het derde Verpakingsconvenant, toen duidelijk werd dat er geen vierde zou komen maar een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), heeft PRN de duidelijke wens geuit dat er geen onderscheid zou worden gemaakt tussen vezels uit grafisch papier enerzijds en vezels uit verpakingspapier en -karton anderzijds. Tevergeefs echter want in 2006 werd het verpakingsdeel bij PRN weggehaald. Sindsdien is het Verwijderingsfonds van PRN alleen nog van toepassing op papiervezels die niet afkomstig zijn uit verpakkingen.

PERFECT SYSTEEM

Wienus van Oosterum, sinds 2002 directeur van PRN, beschikt over een grote dossierkennis. Met zijn arbeidsverleden in de grafische, papier- en kartonindustrie heeft hij ook een enorme 'vezelkennis' opgebouwd. Hij kent de papier- en kartonstromen en heeft contacten op alle niveaus.

ELK MATERIAAL MOET ZIJN

EIGEN BROEK OPHOUDEN.

DAT IS EERLIJK

Sinds de invoering van de AMvB, in 2006, heeft hij echter het gevoel dat er een situatie is ontstaan die de papier- en kartonbranche geen recht doet. 'Het Besluit beheer verpakkingen en papier en karton' (het Besluit) zorgde er voor dat PRN niet meer verantwoordelijk was voor de financiering van het verpakingsdeel", zegt Van Oosterum. 'En dat terwijl ons systeem perfect werkte.

Bovendien worden papieren en kartonnen verpakkingen gemengd aangeboden bij het oudpapier. Dat is niet veranderd na 2006. In onze communicatie vragen we de burger nog steeds zijn schone kartonnen doosjes bij het oudpapier te doen. Er was dus eigenlijk geen reden destijds om ons goed werkende, zelfregulerende systeem niet meer in te zetten voor de financiering van verpakkingen. Maar VROM wilde een veel duurder Groene Punt-systeem zoals in België en Duitsland. Dat ging uiteindelijk niet door omdat voor een belasting werd gekozen.'

Sinds de wetgeving voor verpakkingen in 2008 zijn intrede deed is Nedvang, de stichting die gezien kan worden als de opvolger van SVM•Pact, de instantie die namens het verpakende bedrijfsleven zorgt voor naleving van de wetgeving, mede omdat de gemeenten één loket wilden dat namens het bedrijfsleven de uitvoering verzorgt. PRN is nu alleen nog verantwoordelijk voor papier en karton dat niet van verpakkingen afkomstig is. Gemeenten krijgen van PRN alleen het grafische deel (vastgesteld op 77% van het totaal in gewicht) vergoed als er een te lage marktprijs voor oudpapier is.

Via de Verpakkingenbelasting (Afvfonds en Nedvang) krijgen gemeenten een vaste registratievergoeding van 6,25 euro per ton voor het verpakkingendeel (dat is 23% van het totaal in gewicht) van de gemeentelijke oudpapierstroom.

'ONEERLIJK'

Van Oosterum is krachtig in zijn beschrijving van de situatie. 'Metalen, papier/karton, glas en hout hebben geen of nauwelijks een probleem als het gaat om recycling en hergebruik volgens de doelstellingen. Het enige probleem ligt bij kunststof.

Papier en karton: Papiervezelconvenant III

De VNG en de Stichting Papier Recycling Nederland (PRN) hebben in mei 2007 het 'derde Papiervezelconvenant' gesloten. Die overeenkomst eindigt op 1 januari 2011. Gemeenten die zich (op vrijwillige basis) aansluiten bij PRN kunnen rekenen op een afzetgarantieprijs van 20 euro per 1.000 kilo. Daarvan maakt 90% van alle 431 Nederlandse gemeenten inmiddels gebruik. De afzetgarantieprijs geldt onder alle marktomstandigheden. PRN garandeert bovendien onder alle omstandigheden de afname van het oudpapier.

Het Papiervezelconvenant is geldig tot en met 2010 en heeft betrekking op 77% van het gescheiden ingezamelde oudpapier en -karton uit huishoudens. Het

betreft het zogeheten grafische papier: kranten, tijdschriften, folders, boeken en dergelijke.

Voor verpakingsmateriaal van papier en karton (de rest van het gescheiden ingezamelde papier en karton) geldt het Besluit verpakkingen. Hierop is het onderhandelaarsakkoord verpakingsafval van toepassing (zie: www.vng.nl). In artikel 4 van 'het Besluit beheer verpakkingen en papier en karton' is de producentenverantwoordelijkheid voor alle verpakkingen vastgelegd. Dit is geregeld tussen VROM en Nedvang en heeft geleid tot de verpakkingenbelasting. Artikel 5 gaat over papier en karton, niet zijnde verpakkingen, en dat is geregeld via het Papiervezelconvenant tussen PRN en de VNG.

Graficus met rijke managementervaring

Wienus van Oosterum heeft een grafische opleiding genoten (typografie) en kent vanuit de praktijk alle druktechnieken. Hij kwam vanuit een technische aftersales- en marketingfunctie in het management van KNP-Vouwkarton (later Mayr-Melnhof Karton) in Eerbeek. Toen het Oostenrijkse bedrijf hem naar Wenen wilde halen, nam hij afscheid en werd commercieel directeur bij Eindhoven Packaging, een dochter van Philips. Enige tijd nadat dat bedrijf onderdeel geworden was van Van Genechten vertrok hij naar Bolding Verpakkingen in Zaandam en deed daar in de functie van algemeen directeur ruim zes jaar ervaring op met flexibele verpakkingen (onder andere, kunststoflaminaten) en verpakkingmachines. Na de overname van Bolding Verpakkingen door de Italiaanse Goglio Group werd Van Oosterum in 2002 door de toenmalige PRN-voorzitter Jan Abspoel gevraagd de directiefunctie bij PRN te vervullen. Gelijk met de komst van Van Oosterum kwam er ook een nieuwe voorzitter: Henk Vonhoff, met wie hij nauw samenwerkt. www.prn.nl

Ik begrijp wel dat het CBL en de FNLI via Nedvang graag verantwoordelijk willen zijn voor papier en karton want dat levert geld op voor het Afvalfonds, dat vervolgens kan worden gebruikt voor bijvoorbeeld een project als Plastic Heroes. De materiaalgroep papier en karton betaalt zo stevig mee aan de oplossing van de inzamel- en hergebruikproblematiek van een concurrerende materiaalsoort.'

Van de 115 miljoen die in het Afvalfonds wordt gestort, wordt 11 miljoen gebruikt voor zwerfafval en een deel om onder andere de kosten van Nedvang te dekken. 'Er blijft zo'n 100 miljoen euro over. Een kwart daarvan wordt opgebracht door verpakkingen van papier en karton. Dat betekent dat er ongeveer 25 miljoen euro beschikbaar is, terwijl er nog geen twee miljoen euro nodig is om gemeenten te compenseren voor de inzameling van het verpakkingdeel van het huishoudelijk papier en karton. Kortom, 23 miljoen verdwijnt naar andere materiaalgroepen en dat is naar mijn mening onrechtvaardig. Feitelijk moet elk materiaal z'n eigen broek ophouden. Ons systeem werkt perfect. Voor papier en karton was de Verpakkingenbelasting niet nodig geweest.'

HERGEBRUIK GESTRAFT

Er is nog een kwestie die Van Oosterum graag aan de orde stelt. Hij heeft dat overigens al gedaan bij CE, de instantie die de Verpakkingenbelasting evalueert. In artikel 3a van het Besluit staat dat zo weinig mogelijk verpakkingsmateriaal of papier en karton moet worden gebruikt, dat klinkt logisch. Maar in artikel 3c staat vervolgens dat zoveel mogelijk hergebruikt materiaal in nieuwe verpakkingen of papier en karton moet worden toegepast. 'Dan heb je een probleem want die artikelen zijn voor papier en karton in strijd met elkaar. Als je zo min mogelijk materiaal wilt gebruiken moet je geen gerecyclede kartonsoorten gebruiken want die zijn bij gelijke functionaliteit, zwaarder. Maar als je artikel 3c ziet, moet je juist zoveel mogelijk secundaire grondstof gebruiken, dus gerecyclede, zwaardere kwaliteiten. Dan breng je meer materiaal op de markt en mag je voor straf meer Verpakkingenbelasting betalen. Bij vouwkarton bijvoorbeeld kan het verschil oplopen tot 10%.

FOUTE NULMETING

Van Oosterum kan aantonen dat de papier- en kartonindustrie en hun klanten de afgelopen decennia enorm veel aan preventie hebben gedaan. Hij neemt golfkarton, dat van alle papieren en kartonnen verpakkingen veruit het meest gebruikte materiaal is, als voorbeeld. Een tabel laat zien dat de grootste winst bij golfkarton op het terrein van preventie al is geboekt. Het aandeel secundair materiaal is in 22 jaar met 40% toegenomen (van 55% in 1986 naar 77% in 2008). In dezelfde periode is het gemiddelde gramgewicht slechts met circa 5% gestegen. Hier hakt het hogere recyclingpercentage er minder hard in dan bij vouwkarton.' Maar als men nu een nulmeting gaat doen, zullen we het in de ogen van de overheid niet goed doen. Het laaghangend fruit is namelijk allang weg. Als je het in een grafiek weergeeft krijg je een zogenoemde asymptoot te zien, een rechte lijn waartoe een kromme nadert zonder die ooit te raken. Men kan voor preventie daarom beter naar de hele keten kijken. Zo kan bijvoorbeeld een iets zwaardere transportverpakking van golfkarton er toe leiden dat een primaire verpakking van vouwkarton lichter kan worden. Helaas is dat niet voor VROM inzichtelijk te maken.'

ONDEUGDELIJKE TARIEVEN

Volgens de PRN-directeur is met dit alles de kous nog niet af. 'Ook de tariefstructuur van de Verpakkingenbelasting deugt niet, doordat niet alle para-

Monitoren

PRN is in 1998 opgericht door alle branches uit de papier- en kartonketen en is de uitvoeringsorganisatie van het Papiervezelconvenant dat is gesloten met de gemeenten (VNG) en dat afspraken bevat om de inzameling en recycling van oudpapier en -karton continu op een hoog niveau te houden en waar mogelijk te verhogen.

PRN voert het inzamel- en herverwerkingsysteem uit en vertegenwoordigt via aangesloten organisaties meer dan 70% van het aantal eerste ontvangers van (producten van) papier en karton (onder andere uitgevers, drukkers, papiergroothandelaren en producenten van hygiënische papierproducten). Een belangrijke taak van de Stichting PRN is het voortdurend op de hoogte zijn van de hoeveelheden en afzetting van oudpapier en -karton, om een continu en 'waterdicht' monitoringsysteem te realiseren. De gemeenten, de oudpapier-ondernemingen, de industrie en de eerste ontvangers die zijn aangesloten bij PRN verplichten zich daarom periodiek een aantal kerngegevens te verstrekken.

DE TARIEFSTRUCTUUR VAN DE VERPAKKINGENBELASTING DEUGT NIET

meters voor kunststof zijn meegenomen. De factor 'uitputting' is bijvoorbeeld niet meegenomen voor kunststof en dat is toch essentieel. Het gaat om niet hernieuwbare bronnen. Bij papier en karton wordt wel alles meegerekend. Er wordt dus met twee maten gemeten.'

Wie na deze kritische opmerkingen verwacht dat Van Oosterum of PRN als stichting op voet van oorlog staat met Nedvang, heeft het mis. 'Ned-

vang is niet verantwoordelijk voor de tarieven en dergelijke. Er is sinds de invoering van de AMvB sprake van een gedwongen huwelijk met Nedvang, maar dat hebben we positief opgepakt. Wel zou het beter zijn als Nedvang zich volledig zou concentreren op de materiaalstroom die als enige werkelijk problemen oplevert, en dat is kunststof. Temeer daar metalen, papier/karton, hout en glas hun zaken op orde hebben, de een nog beter dan de ander. PRN heeft een bestuurszetel in het Algemeen bestuur van Nedvang. Maar de zaken die ons inziens niet kloppen, willen we graag aan de orde stellen.'

INFO: WWW.PR.NL

TEKST: GERARD MOLENAAR

BEELD: FOTO GANS